

6. KEVYT OSASTO 2:N HYÖKKÄYS REPOLAN SUUNTAAN

Osasto sai 8.7. aamulla seuraavan divisioonan suullisen käskyn³¹: ”Kevyt Osasto 2 valtaa Repolan, jonka jälkeen varmistaa osillaan pohjoiseen ja pääosillaan etelän suuntaan.” Kapteeni Hannila piti käskynjaon osaston päällystölle kello 09.00. Tämä ensimmäisen varsinainen taistelukäsky oli jäänyt käskyn saaneille hyvin mieleen. Hannila oli esiintynyt hyvin innokkaasti käskyä antaessaan.

Varsinainen tehtävä oli siirtyä hyökkäyksen kärkeen ja vallata kymmenen kilometrin päässä oleva Repolan kylä. Sen jälkeen oli varmistettava päävoimin etelän suuntaan ja osilla pohjoiseen jatkamalla etenemistä Lieksajärven pohjoispäässä sijaitsevaan Virran kapeikkoon. Komentaja, kapteeni Hannila oli lisännyt vielä taistelutahtoa nostattaen: ”Emme me pysähdy Virralle, me etenemme aina Omeliaan ja Muujärvelle saakka.” Tämä suuri innostus muutti seuraavan vuorokauden kuluessa alkuperäisiä tehtäviä ja kantoi osaston rohkeasti jopa Virran kapeikon itäpuolelle. Se oli todellista kevyen osaston reipasta toimintaa ja henkeä.

Esikuntakomppanian miehiä lähellä rajaa 7.7.1941.

Rajan takaisia talvisodan aikaisia ”ryssän” havumajoja.

Räjätettyä siltaa kunnostetaan Repolan länsipuolella 8.7.1941. Taustalla vihollisen vesistökapeikkoon raivaamaa ampuma-alaa murrosteineen.

Jälkeenpäin voidaan todeta, että Virran kapeikon nopea ylitys, ilman raskaan tulen tukea ja vähillä patruunoilla, oli jopa yltiöpäisen rohkea suoritus. Se säästi kuitenkin suomalais-ta verta. Jos vihollinen olisi ehtinyt rauhassa valmistella puolustuksensa salmen itäpuolelle, olisi ylitys ollut erittäin vaikea tehtävä. Kolvasjärveltä lähtö tapahtui nopean ruokailun ja valmistelujen jälkeen 8.7. kello 12.15 järjestyksessä: ensimmäinen komppania, toinen komppania, konekiväärikomppania, ajoneuvot ja esikuntakomppania kolonnineen.

Kolvasjärven tienristeyksen alueella Jalkaväkirykmentti 10:n komentaja eversti Tähtinen oli antanut viimeiset käskyt ja tilannetiedot. Tähtinen oli ilmoittanut, että rykmentin ensimmäinen pataljoona, majuri Majewskin komennossa oli jo etujoukkona sivuuttanut tienhaaran.

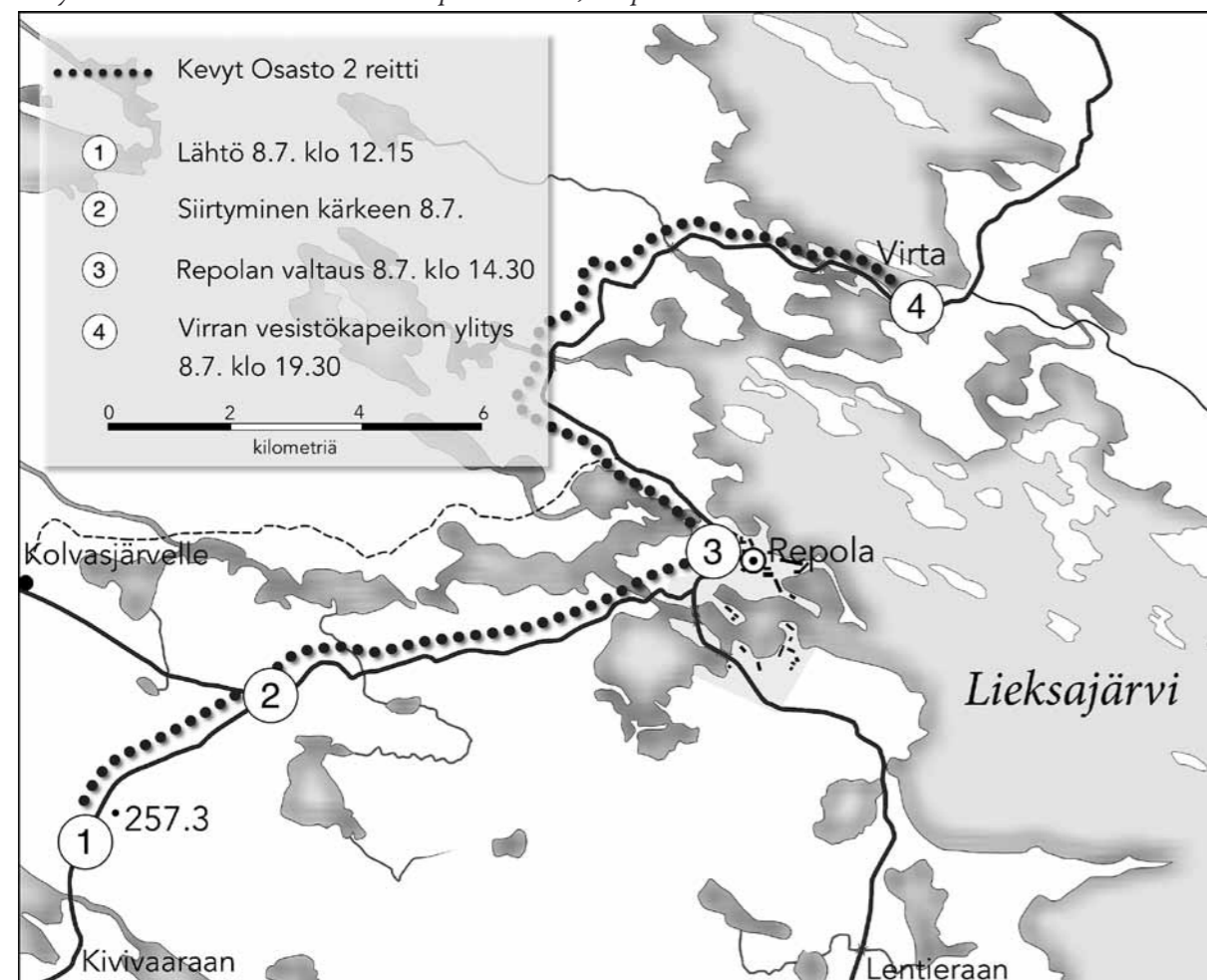
Ykkösen jääkärit polkaisivat kärkeen ensimmäiseen hyökkäykseensä. Pitkälle ei päästy, kun kärki pysähtyi. Luutnantti Pallasvirran selviytyttyä tunnustelijoiden luokse selvisi pysähtymisen syy. Tiellä seisoivat ratsuväen majuri vaatien, ettei kevyt osasto saisi jatkaa etenemistään. Majuri selitti, että Repolan valtaus oli luvattu hänen pataljoonalleen, ja että hän halusi mennä sinne ensimmäisenä. Pallasvirta ei tuolloin tunnistanut JR 10 I pataljoonan komentajaa ja ilmoitti jämäkästi, että hänelle oli annettu selvä käsky vallata Repola. Sitten hän komensi kärjen liikkeelle.

Vasta myöhemmin Pallasvirta sai kuulla, että ratsuväen mies, joka ei osannut kunnolla suomeakaan, oli ollut I/JR 10:n komentaja, Majewski, jota kutsuttiin Mäskiksi, eikä suinkaan mikään sotakirjeenvaihtaja tai tiedotuskomppanian mies, kuten hän oli tuolloin arvellut.³²

Kärkikomppanian etenemismuoto oli aina sellainen, että edessä pyöräili vuorollaan vähintään kaksi tunnustelijaa ja heitä seurasi noin sadan metrin päässä kärkiröyhä, joka oli asettanut tunnustelijat. Kärkiröyhää seurasi pienin välein koko kärkijoukkue ja edelleen kompanian muut joukkueet. Tunnustelijoiden tehtävä oli kova, koska vihollinen saattoi odottaa taisteluasemissa tai väijyksissä missä tahansa tien varressa. Avoimella tiellä ajavat tunnustelijat vetivät varmasti viivyttävän vihollisen tulen itseensä. Polkupyörätunnustelijoiden tehtävää kuvattiinkin sattuvasti ”kortinvedoksi kuoleman kanssa”. Siksi tunnustelijat ajoivat vuoronsa, yhdestä kahteen kilometriin, täyttä vauhtia ”hampaat irvessä”, täysin valmiina syöksymään maahan ja avaamaan tulen. Miehet tiesivät tarkkaan tunnustelijan tehtävän riskit.

Pahimmissa paikoissa kärkeen menivät usein kovimmat soturit. Velvollisuudentunne ja luja yhteys asetovereihin saivat miehet ottamaan vastaan ankaran osuutensa. Esimerkiksi alikersantti Väinö Komulainen on kertonut sopineensa vuorottelujärjestelyn ryhmässään heti alusta lähtien. ”Ensimmäiset tunnustelijat arvottiin tikuilla. Sen jälkeen sovittiin pysyvä järjestys ryhmän sisällä. Se oli jatkuvasti kiertävä vuoro, joka tuli aina aikanaan jokaiselle eteen. Systemi toimi hyvin ja puolueettomasti ja miehet toteuttivat sitä purnaamatta. Kaikilla oli samat mahdollisuudet, mutta sodan kohtalolle, eli sattuneelle tilanteelle ei tietenkään kukaan voinut mitään.”³³

Kevyt Osasto 2:n eteneminen 8.7.1941 pisteestä 257,3 Repolan kautta Virralle.

Repolassa oli majoittunut vastustajan JR 337:n esikunta. Vetäytyessään 8.7.1941 aamupäivällä se oli sytyttänyt kylän tuleen. Muutamia rakennuksia säästy palossa, kuten kylän laidalla sijainneet kasarmirakennukset.

Repola saavutettiin ilman taistelukosketusta 8.7. noin kello 14.30. Ainoastaan muutamia laukauksia kuultiin kylän itäpuolelta. Kylään oli saapunut jo vähän aikaisemmin Jalkaväkirykmentti 31:n jääkärijoukkue, mutta osasto ei tavannut sitä eikä siitä tiedetty mitään.

Kylän lännen ja etelän puolilla sijainneet sillat oli räjäytetty ja poltettu. Repolan kylä paloi vielä osaston saavuttua alueelle. Tuhottujen silta-arkkujen päälle rakennettiin nopeasti heinäladoista puretuista hirsistä polkusillat, joita pitkin pyörämiehet pääsivät yli. Ajoneuvojen matka pysähtyi kuitenkin siltojen länsipuolelle useiden päivien ajaksi ja välttämättömmin huolto kulki pyörillä ja repuissa.

Kevyt Osasto 2:n jälkikärki joutui vihollisen hävittäjän ahdistelemaksi osittain räjäytetyn sillan maastossa 8.7.1941 kello 15.30 lähellä Repolaa.

Tyypillinen taloryhmä Virrankannaksella. Kannaksen pohjoispuolella sijaitsee Torosjärvi ja eteläpuolella Lieksajärvi. Kuvassa I/JR 10:n sotilaita. Kuvattu 17.7.1941, jolloin Kevyt Osasto 2 oli jo siirtynyt Porajärven suunnalle.

Repolassa, Lentieran suuntaan lähtevän tien risteyksessä, osasto jakautui noin kello 15.00. Kapteeni Hannila antoi nopeat käskyt hyökkäyksen ja etenemisen jatkamisesta. Luutnantti Pallasvirran ykköskomppanian luutnantti Perttuli sai tehtävän edetä kahden joukkueen voimin Lentieran suuntaan, varmistaa eteläinen sivusta ja ryhmittyä puolustukseen toistaiseksi purolinjalle noin 20 kilometrin päähän. Varmistusosasto muodostui Perttulien toisesta joukkueesta ja vänrikki Haurun kolmannelta joukkueesta. Pääosaston, eli kuuden joukkueen tehtävänä oli jatkaa etenemistä pohjoiseen Virran kapeikkoon, johon suuntaan vihollinen oli todennäköisesti päävoimin vetäytynyt.³⁴

Kevyt osasto 2:n tulikaste Hyökkäys Virran vesistö-kapeikkoon

Osaston päävoimat lähtivät etenemään Repolasta noin kymmenen kilometriä pohjoiseen sijainnutta tavoitetta kohti heti käskynannon jälkeen. Kärkikompaniaksi kohti Virran kylää oli käsketty toinen komppania ja perässä seurasi ensimmäisen komppanian puolikas. Konekiväärikomppania ja kaikki ajoneuvot olivat jääneet tuhottujen siltojen taakse Repolan länsipuolelle. Se tiesi sitä, että sinne jäivät myös kenttäkeittiöt ja syöminen oli kuivamuonan varassa. Se käsitti vain näkkileipää eli vanikkaa, vähän makkaraa ja juustoa. Voita ei jaettu, koska se olisi sulanut ja hävinnyt reppuun tai leipälaukkuun.

Eteneminen oli hidasta, koska tieosuuden kaikki rummut ja sillat oli osittain räjäytetty ja ne paloivat vielä. Tämä osoitti, ettei vetäytyvä vihollinen ollut kaukana. Siltoja ei voitu kuitenkaan enää pelastaa. Ylimenon varten oli rakennettava joka paikkaan polkusuilloja.

Vihollisella ei tavattu tällä tieosuudella varsinaisia viivytysasemia, mutta merkintöjä on muutamista erillisistä ammuskelijoista, jotka matkalla kohdattiin. Osasto saavutti Virran kylän 8.7. vähän ennen kello yhdeksätoista. Kylä todettiin tyhjäksi niin vihollisista kuin asukkaistakin, ja se oli jäänyt polttamatta ilmeisen kiireen takia. Kylässä oli tyypillisiä karjalaismallisia rakennuksia ja erinomaisia peltoja vesistöjen ympäröiminä. Maisemat olivat upeat, mutta petolliset. Jokainen taistelija huomasi, että kylän itäpuolella oleva vesistö-kapeikko oli ihanteellinen puolustusasema viholliselle.

Osaston kärki eteni varovasti kylän läpi salmelle ja levittäytyi sen länsirannalle aseisiin. Samalla havaittiin – aivan odotetusti – että silta oli räjäytetty. Se paloi vielä. Kapeikon leveys oli tulevassa olevan sillan kohdalla noin 25 metriä ja siinä kävi voimakas virta. Vänrikki Saaren joukkue sai käskyn tiedustella salmen itäpuoli ja varmistaa sinne sillanpää. Saari komensi miehensä etsimään veneitä kylän rannoilta.³⁵

Pian löytyi ensimmäinen soutuvene, jolla alikersantti Väinö Komulaisen ryhmän soturit Tauno Tikkanen ja Emil ”Jussi” Vesämäki ylittivät salmen noin kello 19.30. Tehtävä oli kova: miehet veneessä, täysin suojeittomina itärannan asemassa ehkä odottavien vihollisten edessä. Pimeyskään ei suojeittanut keskikesän valoisana iltana.

Virransalmen itärantaa kuvattuna 26.7.1941. Tältä paikalta salmen ylitti veneillä ensimmäisenä 8.7.1941 illasta Kevyt Osasto 2:n toisen jääkärikomppanian toinen joukkue. Kuvassa on jo valmiina pioneerien rakentama silta. Sillan jälkeen oikealle lähtee tie Koroliin ja vasemmalle Omelian ja Ontrosenvaaran kautta Rukajärvelle.

Kevyt Osasto 2:n miehet avaavat tykistölle ampumalinjaa Virrankannaksella 10.7.1941.